

En gammel nisses refleksjoner

Gamlenissen – som sjelden lar seg intervju – falt for fristelsen da en av landets mest fremgangsrike lokalaviser, Sande Avis, ba om en prat.

Nissen satte to betingelser: han skulle tituleres Gamlenissen og ikke Seniornissen (han misliker enhver form for ordsminke som prøver å lure virkeligheten), og: Sande kommunestyre skulle betale billetten til Sande stasjon. Ulv var sett på Vestskogen, derfor var det tryggest å la reinsdyrene stå hjemme. Ikke bare det – i de høyere luftlag der nissen ellers ferdes med sleden og reinsdyrene, myldrer det av metall og skrot fra oppskutte raketter og satelliter. Rudolf fikk rød nese av sammenstøtene.

Gamlenissen sitter på toget og tygger drøv på lokale og globale problemer mens han ser etter sine to gamle venner Bratland og Pøhner, i håp om at én av dem er konduktør. De pleier alltid å servere kaffe og fortelle nytt. Nissen minner seg selv på at ved neste møte i Aktive Julenissers Samorganisasjon (AJS) skal disse to få livslangt medlemskap for deres mange vedsekk-gaver til gamle og enker.

Tross alt – Sande er et godt sted å bo, men det kan bli bedre, sier nissen. De politisk engasjerte er preget av stor gavmildhet i skrift og tale før jul. Gamlenissen må beveget tørke bort en tåre med ullvotten når han hører alt de skal gjøre for syke, gamle og bokfattige skole-elever. Men det er nå engang slik at Gamlenissen er tvesinnet: åpenhertig godtroende og skeptisk tvilende. Nærmest mot hans vilje dukker spørsmålet opp: Er det julens glade budskap eller det kommende Stortingsvalg som utløser gibort-trangen?

“Sande neste!” roper konduktøren. Toget glir inn langs perrongen. Nissen skal av, men har ikke fått nesen ut av døren før en iskald nordavind – som daglig løper 500-meteren

på 0 blank akkurat der – blåser lua av den gamle.

Hadde de 27 duene på Kornmagasinet kunnet snakke, ville de fortalt at de så nisselua fly over Sande Skytterlag videre sørover. Litt senere ble den observert i stor fart forbi bomstasjonen, registrert som ikke-beta-lende. Forblåste nisseluer har ikke vekslengener.

Troverdige rykter forteller at lua landet på en gårdskatt i Holmestrand. Kona på gården sto i kjøkkenvinduet og så en stor, rød nisselue sprette og hoppe opp låvebrua og inn i høyet. Hun slo Korsets tegn og gikk og la seg, og lovet Vårherre at hun aldri mer skulle drikke hjemmebrent fra Sande.

Historien slutter ikke der. Uker senere fant Gamlenissen lua si igjen i menighetens brukbutikk. Sverre Paulsen ville ha 25 kroner for den, men Nissen fikk prutet den ned til 15. Det kom da i tillegg til de 290.000 kr. kirken allerede hadde fått inn på loppesalg og brukthandel.

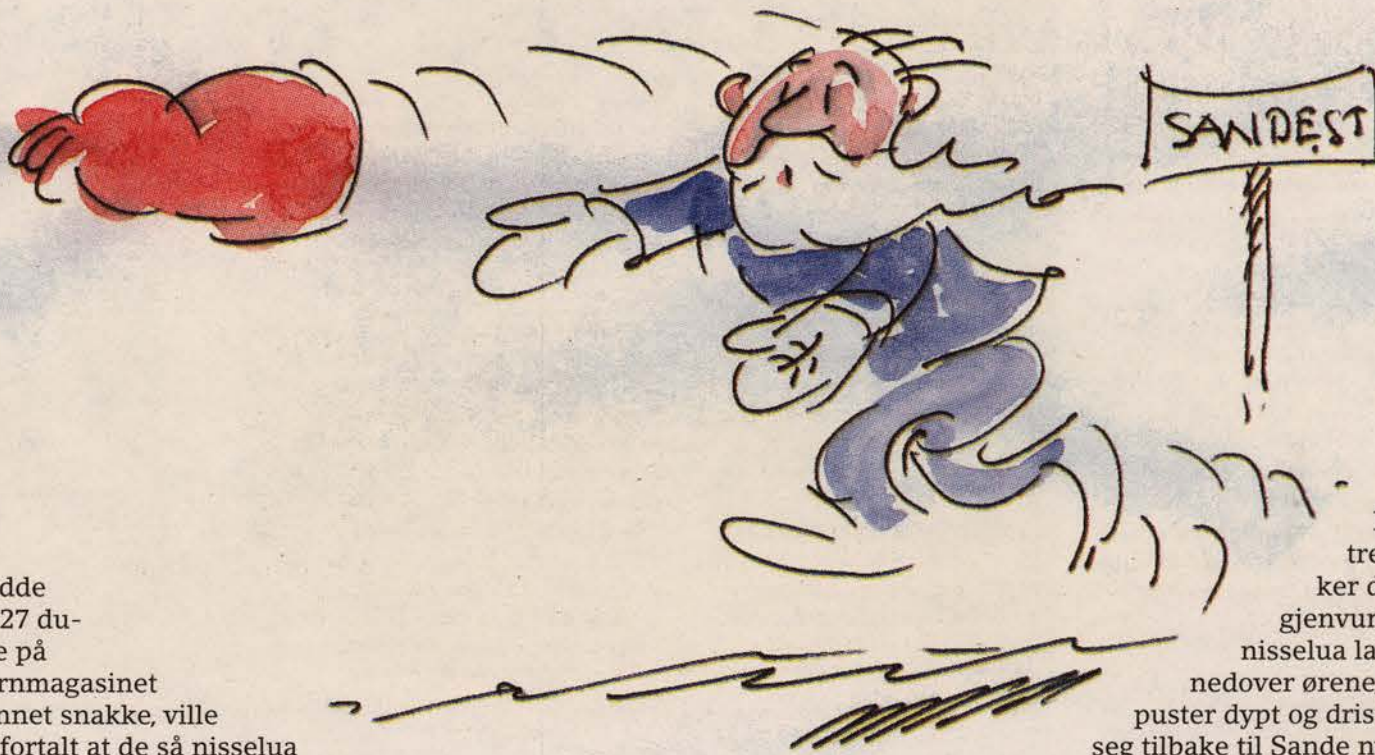
Den frosne erfaringen fra Sande nye jernbanestasjon slipper ikke helt taket i Gamlenissen. Ikke et sted å søke skjul fra den brutale nordavinden. Han savner venterommet i den gamle stasjonsbygningen i sentrum. Var det Larsen han het, mannen som kom tidlig – svært tidlig – hver morgen og fyrte opp i vedovnen der? Den gang ble

det fort lunt og varmt. Knitringen i ovnen og tikk-takk fra stasjonsklokken virket som en vuggevise – folk kunne sovne av velbehag. Ikke alle fremskritt er fremskritt, sier Gamlenissen – han har for vane å snakke med seg selv.

På sin ferd videre nordover i bygda rusler nissen frem til Sande Gamle Prestegård, hvor han har avtale med en av Historielagets dyktige slektsforskere. Under samtalen kommer de inn på den norske Julenissens historie:

Den har lange røtter bakover til den tyrkiske biskop Nicolaus som levde ca. 300 år e.Kr. Han ga sin foreldre-arv og alt han eide til de fattige og ble alle barns beskytter. Men generasjoner senere skjedde det noe (og det er dette Historielaget forsker i) – lenge etter at han ble kåret til helgen, forelsket én av St. Nicolaus' etterkommere seg i en fjøsnisse fra Hallingdal. Fra dette forhold arvet den norske Julenissen sitt tvesinn – en konfliktfylt spenning mellom fokusering på eget grøttfat kontra den globale omsorg. Dette har forplantet seg videre til det norske samfunn, hvor

Han har ingenting imot fjøsnisser, men satser tro og fremtid på St. Nicolaus.

Han trekker den gjenvunne nisselua langt nedover ørene, puster dypt og drister seg tilbake til Sande nye stasjon...

Samtalen referert av Einar Engebretsen

“ismer” som sosialismen og konservatismen stadig taper terreng til kynismen og egoismen, der folk ikke lenger kan skille mellom solidaritet og kameraderi.

Gamlenissen orker ikke tenke mer. Hans små, grå hjerneceller har for lengst satt fra seg joggeskoene og tatt på seg tøfler. Ting går langsommere i en verden der alt nå går fortere.

Rudolf satt og holdt seg på nesen...